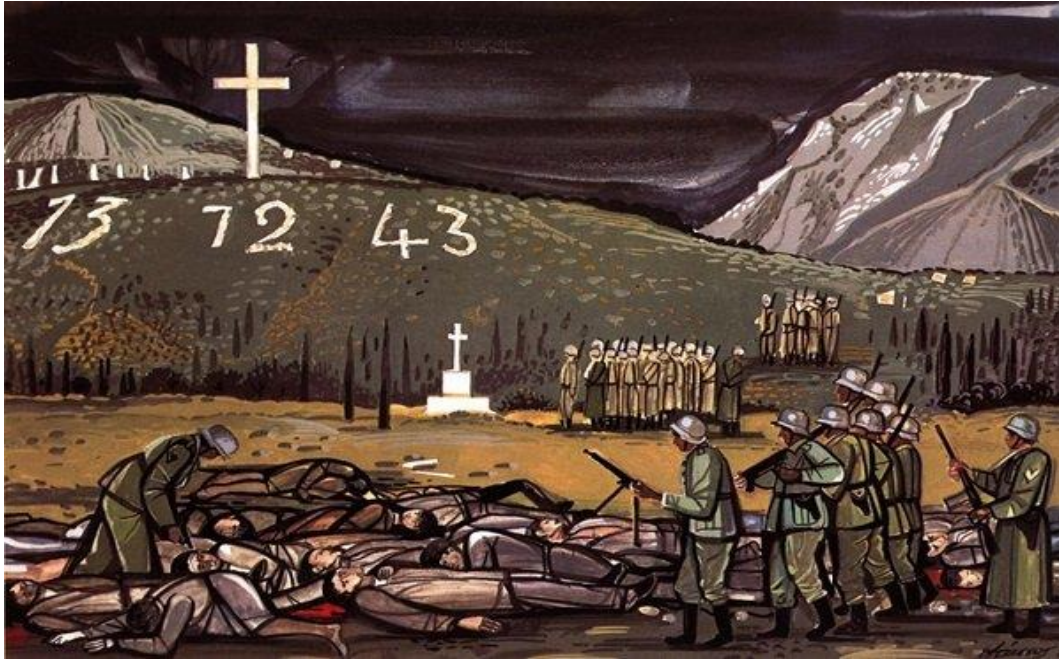

Ένα από μεγαλύτερα εγκλήματα της Ναζιστικής Γερμανίας.

Γράφει ο [Ηλίας Κοτρίδης, Αντισυνταγματάρχης ε.α.](#)

Ένα από μεγαλύτερα εγκλήματα της Ναζιστικής Γερμανίας κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Στις 13 Δεκεμβρίου του 1943 δυνάμεις της «Βέρμαχτ» σκότωσαν σχεδόν όλους τους άρρενες κατοίκους των Καλαβρύτων, σε αντίποινα για την εκτέλεση αιχμαλώτων Γερμανών στρατιωτών από τον ΕΛΑΣ.

Το τελευταίο ιδίως έτος της Κατοχής είχαν αυξηθεί δραματικά οι ακρότητες των κατακτητών, καθώς η κυριαρχία τους βρισκόταν υπό διαρκή αμφισβήτηση από την ελληνική αντίσταση και οι δυνάμεις τους δεν επαρκούσαν για να ελέγχουν τη χώρα.

Η τύχη των Καλαβρύτων φαίνεται να προδιαγράφηκε μετά την ήττα των Γερμανών από τις δυνάμεις του ΕΛΑΣ στη Μάχη της Κερπινής (20 Οκτωβρίου 1943), κατά την οποία σκοτώθηκαν δεκάδες Γερμανοί στρατιώτες και αιχμαλωτίστηκαν 78. Τότε τέθηκε σε εφαρμογή από το γερμανικό στρατηγείο η «Επιχείρηση Καλάβρυτα» («Unternehmen Kalavryta»), με αντικειμενικό στόχο την περικύκλωση των ανταρτών στην ορεινή περιοχή των Καλαβρύτων και την εξόντωσή τους. Την εκτέλεση της αποστολής ανέλαβαν

μονάδες της 117ης Μεραρχίας Κυνηγών, που έδρευε στην Πελοπόννησο και είχε επικεφαλής τον υποστράτηγο Καρλ φον Λε Σουίρ (1898-1954).

Ο Γερμανός στρατηγός με τις αριστοκρατικές ρίζες, έχοντας πληροφορηθεί την εκτέλεση των 78 Γερμανών αιχμαλώτων από τους αντάρτες, διέταξε τους άνδρες του να μην διστάσουν να λάβουν τα πιο σκληρά αντίποινα εναντίον του άμαχου πληθυσμού της περιοχής. Ήταν, άλλωστε, πρακτική των αρχών κατοχής να εκτελούν για κάθε σκοτωμένο Γερμανό στρατιωτικό πολλαπλάσιους Έλληνες αμάχους.

Η «Επιχείρηση Καλάβρυτα» ξεκίνησε στις 4 Δεκεμβρίου, όταν οι γερμανικές δυνάμεις άρχισαν να συρρέουν στην ευρύτερη περιοχή των Καλαβρύτων από την Πάτρα, το Αίγιο, τον Πύργο και την Τρίπολη. Στο διάβα τους έκαιγαν χωριά και μοναστήρια (Μέγα Σπήλαιο και Αγία Λαύρα) και σκότωναν άοπλους πολίτες και μοναχούς. Στις 9 Δεκεμβρίου έφθασαν στα Καλάβρυτα, δημιουργώντας ένα ασφυκτικό κλοιό γύρω από την πόλη.

Καθησύχασαν τους κατοίκους, διαβεβαιώνοντας ότι στόχος τους ήταν αποκλειστικά η εξόντωση των ανταρτών και μάλιστα ζήτησαν από όσους την είχαν εγκαταλείψει να επιστρέψουν άφοβα πίσω στα Καλάβρυτα. Για να τους πείσουν ακόμη περισσότερο προχώρησαν στην πυρπόληση σπιτιών, που ανήκαν σε αντάρτες, και αναζήτησαν την τύχη των Γερμανών τραυματιών της μάχης της Κερπινής. Ξαφνικά, όμως, το πρωί της Δευτέρας 13 Δεκεμβρίου συγκέντρωσαν όλο τον πληθυσμό στην κεντρική πλατεία και οδήγησαν τον άρρενα πληθυσμό άνω των 13 ετών σε μια επικλινή τοποθεσία, που ονομαζόταν «Ράχη του Καπή», ενώ τα γυναικόπαιδα τα κλείδωσαν στο σχολείο.

Στη ράχη του Καπή εκτυλίχθηκε τις πρώτες μεταμεσημβρινές ώρες η τραγωδία, που οδήγησε σχεδόν όλο τον άρρενα πληθυσμό των Καλαβρύτων στο θάνατο. Με ριπές πολυβόλων οι Γερμανοί εκτέλεσαν τους συγκεντρωμένους, γύρω στους 800 ανθρώπους. Μόνο 13 Καλαβρυτινοί διασώθηκαν και αυτοί επειδή είχαν καλυφθεί από τα πτώματα των συμπολιτών τους και οι Γερμανοί τους θεώρησαν νεκρούς. Το σήμα για την εκτέλεση έδωσε με φωτοβολίδα από το κέντρο των Καλαβρύτων ο ταγματάρχης Χανς Εμπερσμπέργκερ και επικεφαλής του εκτελεστικού αποσπάσματος ήταν ο υπολοχαγός Βίλιμπαντ Ακαμπχούμπερ. Το έγκλημα ολοκληρώθηκε με την πυρπόληση όλων σχεδόν των σπιτιών των Καλαβρύτων.

Όσον αφορά την τύχη των γυναικόπαιδων, αυτά σώθηκαν χάρη στον ανθρωπισμό ενός Αυστριακού στρατιώτη, στον οποίο είχε ανατεθεί η φύλαξή τους. Αυτός άφησε ελεύθερη την είσοδο του σχολείου και διευκόλυνε την απομάκρυνσή τους. Όμως, το πλήρωσε με τη ζωή του, αφού καταδικάστηκε σε θάνατο και εκτελέστηκε. Συνολικά, κατά τη διάρκεια της «Επιχείρησης Καλάβρυτα», οι Γερμανοί σκότωσαν 1.101 άτομα, κατέστρεψαν και λεηλάτησαν πάνω από 1.000 σπίτια, κατάσχεσαν 2.000 αιγοπρόβατα και απέσπασαν 260.000.000 δραχμές.

Κανείς από τους υπευθύνους του Ολοκαυτώματος των Καλαβρύτων δεν λογοδότησε στη Δικαιοσύνη. Ο στρατηγός Λε Λουάρ πέθανε αιχμάλωτος των Σοβιετικών το 1954, ο Εμπερσμπέργκερ σκοτώθηκε στο Ανατολικό Μέτωπο και ο Ακαμπχούμπερ πέθανε στην Αυστρία το 1972, σε ηλικία 67 ετών.

Μόνο ο κατοχικός στρατιωτικός διοικητής της Ελλάδας, στρατηγός Χέλμουτ Φέλμι (1885-1965), καταδικάστηκε το 1948 σε κάθειρξη 15 ετών από το Δικαστήριο της Νυρεμβέργης για όλα τα εγκλήματα πολέμου του Γ' Ράιχ στην Ελλάδα, αλλά μετά από τρία χρόνια αφέθηκε ελεύθερος.

Για τον αριθμό θυμάτων και επιζώντων από τη σφαγή της 13ης Δεκεμβρίου αλλά για το συνολικό αριθμό των θυμάτων από την επιδρομή των Γερμανών στην περιοχή, έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς αντιφατικοί αριθμοί. Το ίδιο ισχύει και για τις υλικές καταστροφές.

Απόρρητο τηλεγραφικό σήμα που έστειλε το τμήμα Ia της 117ης Γερμανικής Μεραρχίας Καταδρομών, στις 31 Δεκεμβρίου 1943, προς το κεντρικό

αρχηγείο του 68ου Σώματος Στρατού, αναφέρει πως, στα πλαίσια αντιποίνων, εκτελέστηκαν 696 Έλληνες σε όλη την περιοχή.

Στις 7 Νοεμβρίου 1944, στο έγγραφο απαγγελίας κατηγορίας εναντίον που συνέταξε η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για Εγκλήματα Πολέμου (UNWCC), αναφέρεται πως στα Καλάβρυτα εκτελέστηκαν είτε «περίπου 1.000» είτε «πάνω από 750» και έγινε δυνατό να ταυτοποιηθούν, ονομαστικά, 461 θύματα. Ο τελευταίος αριθμός στηρίχτηκε σε κατάλογο που συνέταξε το δημαρχείο Καλαβρύτων, υπό το νέο δήμαρχο Τάκη Σπηλιόπουλο (ένας από τους επιζώντες).

Στις 29 Δεκεμβρίου 1945, ο Σπηλιόπουλος δημοσίευσε τα 461 ονόματα του προαναφερθέντος καταλόγου, με την επιφύλαξη ότι «εκτός από τα αναφερθέντα, εκτελέστηκαν και άλλα πρόσωπα, τα στοιχεία των οποίων δεν έγινε δυνατό μέχρι σήμερα να διακριβωθούν». Το 1952, το Ελληνικό Γραφείο για Εγκλήματα Πολέμου έστειλε στη γερμανική δικαιοσύνη τον κατάλογο αυτό, με παρόμοια επιφύλαξη για επιπλέον θύματα.

Το 1945, ο Κ. Καλαντζής δημοσίευσε κατάλογο 521 θυμάτων από την εκτέλεση στα Καλάβρυτα, όπου περιλαμβάνονται όμως και εκτελέσεις σε άλλες ημερομηνίες. Ο κατάλογος αυτό ανέφερε και την ηλικία των περισσότερων θυμάτων.

Στις 13 Ιανουαρίου 1946, ο δήμαρχος Τ. Σπηλιόπουλος κατέθεσε ενόρκως στις δικαστικές αρχές για «περίπου 800 ντόπιους και ξένους νεκρούς» και ο μητροπολίτης Πατρών Θεόκλητος για «750 κατοίκους των Καλαβρύτων».

Τον Αύγουστο του 1947, ο Τ. Σπηλιόπουλος, σε κατάθεσή του στην αποκαλούμενη δίκη των στρατηγών νοτιοανατολικού χώρου, στη Νυρεμβέργη, ανέφερε 1.390 νεκρούς μόνο στα Καλάβρυτα. Επιπλέον, μίλησε και για «επιπλέον 240 πρόσωπα, που βρίσκονταν εκείνη τη μέρα τυχαία στην περιοχή των Καλαβρύτων». Παρά τις αντιρρήσεις που εξέφρασε η υπεράσπιση, για τη βασιμότητα των αριθμών αυτών, η κατάθεση αυτή λήφθηκε υπόψη στην αιτιολόγηση της ποινής των 15 ετών που επιβλήθηκε σε έναν από τους κατηγορουμένους.

Το 1947, ο Κ. Α. Δοξιάδης δημοσίευσε τον αριθμό των 1.436 νεκρών Καλαβρυτινών, χωρίς αναφορά πηγών ή άλλων λεπτομερειών.

Το 1949, ο Δ. Μαγκριώτης δημοσίευσε σε βιβλίο του κατάλογο 1.450 προσώπων που εκτελέστηκαν από τα γερμανικά στρατεύματα στην Αχαΐα, σε όλο το διάστημα της Κατοχής. Το βιβλίο βασίστηκε σε πληροφορίες του Εθνικού Γραφείου Ερευνών για Εγκλήματα Πολέμου.

Το 1952, η Γερμανίδα Έρενγκαρντ Σαμ επισκέφτηκε τα Καλάβρυτα, όπου την πληροφόρησαν ότι είχαν εκτελεστεί 800-1000 άνδρες. Με βάση αυτούς τους αριθμούς, το γερμανικό Υπουργείο Εξωτερικών συνέταξε ένα υπόμνημα στο οποίο αναφέρεται αριθμός για τα θύματα που οπωσδήποτε ξεπερνά τα 1.000.

Το 1962, και άλλοι επιζήσαντες ανέφεραν, σε ένορκες καταθέσεις τους, αριθμούς θυμάτων μεγαλύτερους από εκείνους που είχαν καταθέσει λίγο μετά το γεγονός. Οι αριθμοί αυτοί, κατά περίπτωση, ήταν «περισσότερα από 1.000 και λιγότερα από 1.500», «περίπου 1.200», «περίπου 1.250».

Το 1980, στο κενοτάφιο κάτω από το μνημείο, τοποθετήθηκαν χάλκινες πλάκες όπου αναγράφονται τα ονόματα 601 θυμάτων των εκτελέσεων της 13ης Δεκεμβρίου. Οι πλάκες αυτές, όμως, περιέχουν και ονόματα ανδρών που έχασαν τη ζωή τους σε άλλες περιοχές και υπό διαφορετικές συνθήκες.

Το 1992, το γερμανικό Ομοσπονδιακό Αρχείο, στη σειρά εγγράφων του Η Ευρώπη στη σκιά του αγκυλωτού σταυρού, αναφέρει 1.300 νεκρούς. Αργότερα, ο αριθμός αυτός υιοθετήθηκε από ελληνικές, αγγλικές και γερμανικές επιστημονικές μελέτες.

Μεταξύ 1992 και 1995, οι Καλαβρυτινοί Α. Δαφαλιάς και Φ. Σαρδελιάνος, μετά από εντατικές επιτόπιες έρευνες, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο αριθμός των νεκρών της 13ης Δεκεμβρίου ήταν κάτω από 500.

Εκτός των παραπάνω αριθμών που προέρχονται από αυτόπτες μάρτυρες ή ερευνητές, στο θέμα έχει αναφερθεί κατά καιρούς και ο ξένος (αγγλόφωνος και γερμανόφωνος) Τύπος, με αριθμούς που κυμαίνονται από 511 έως 1.200 θύματα. Σύμφωνα με το Γερμανό ιστορικό Χέρμαν Φρανκ Μάγερ, οι πραγματικοί αριθμοί εκτελεσθέντων πρέπει να εξαχθούν κυρίως από τα αρχεία της γερμανικής μεραρχίας, καθώς ο επικεφαλής της στρατηγός Καρλ φον Λε Σουίρ είχε δώσει σαφείς εντολές να καταγράφουν με ακρίβεια όχι μόνο τις απώλειες όλων των εμπλεκομένων στις μάχες αλλά και αυτές των θυμάτων από τα αντίποινα εναντίον του άμαχου πληθυσμού. Ότι οι Γερμανοί καταμέτρησαν τα θύματα πριν τους οδηγήσουν στον τόπο εκτέλεσης, επιβεβαιώνεται και από Γερμανό στρατιώτη που ήταν παρών. Έτσι, σε

συνδυασμό με τις ελληνικές πηγές, ο Μάγερ καταλήγει στους εξής αριθμούς: 677 άτομα εκτελέστηκαν σε όλη την περιοχή των Καλαβρύτων και των γειτονικών χωριών.

Ο αριθμός προκύπτει από τους 696 εκτελεσθέντες που ανέφερε η μεραρχία, αφού αφαιρεθούν οι 12 διασωθέντες (οι Γερμανοί δεν ήξεραν ότι υπήρχαν διασωθέντες). Από αυτούς, τουλάχιστον 143 άνδρες εκτελέστηκαν πριν η μεραρχία μπει στα Καλάβρυτα. Συγκεκριμένα, εκτελέσεις έγιναν στους Ρωγούς (58), Κερπινή (37), Άνω και Κάτω Ζαχλωρού (21), Μονή Μεγάλου Σπηλαίου (22) και κοντά στην Κερπινή (5).

Στα Καλάβρυτα, τη 13η Δεκεμβρίου, εκτελέστηκαν 499 άτομα (ο αριθμός προκύπτει αφαιρώντας, από τους 511 της γερμανικής αναφοράς, τους 12 διαφυγόντες).

Πηγή : <https://www.pemptousia.gr/>